

Dnem Afriky se představilo nové Centrum afrických studií FF UK

Iforum.cuni.cz, 26. 5. 2019

Ve vnitrobloku domů voní etiopská káva. Černoška ve žlutočerném turbanu servíruje na táceč červenou směs rýže a fazolí. Parta muzikantů bubnuje a zpívá. Zatímco na dvoře poskakují děti, uvnitř budovy probíhají přednášky – třeba o černém humoru v africkém umění. Je sobota 25. května odpoledne a v Kampusu Hyberská právě začal Den Afriky.

Co vás napadne, když se řekne Afrika? Romantická scenérie jako vystřižená z filmu Vzpomínky na Afriku? Anebo syrové zpravodajské záběry hladomoru, přírodních katastrof, válek, bídy a migrační krize? Oba pohledy jsou stereotypní, neúplné a chybí jim přesah do běžného života Afričanů. A právě to má v plánu nově vzniklé Centrum afrických studií změnit. V rámci Dne Afriky, své první akce pro veřejnost, chce kontinent představit nikoli jako uzavřený jednolitý kus země zmítaný konflikty, který od Západu stále něco chce, přičemž my jsme ti jediní, kdo ho může zachránit, nýbrž jako společenství šestapadesáti samostatných států, z nichž každý má vlastní ekonomiku, politiku, kulturu a mentalitu, ale také své individuální potřeby a problémy – jako ostatně každá země na této planetě.

„Afričané nežijí jen válkou a přírodními katastrofami, neřeší pouze existenciální potíže, i když to tak z pohledu západního světa a médií vypadá. Chceme ukázat, že jde o společnost rozdělenou do mnoha stovek až tisíce kultur,“ říká Vojtěch Šarše, doktorand z Filozofické fakulty UK a tajemník Centra afrických studií, které Den Afriky v prostorách Kampusu Hyberská zorganizovalo. Slaví se po celém světě právě 25. května – jako připomínka dne založení Organizace africké jednoty v roce 1963, jež sdružovala nezávislé africké země a Západní Saharu, zajišťovala jejich jednotu a vzájemnou solidaritu.

Přednášky i workshopy probíhaly celé odpoledne a týkaly se aktuálních i historických témat, od postkoloniální africké literatury přes problematiku udržitelného zemědělství a ochrany přírody, až k otázkám bezpečnosti a pomoci. Cílem je přitáhnout k Africe pozornost veřejnosti a vysvětlit, v čem může být důležitá i pro zbytek světa. „Myslím si, že na konkrétních příkladech dovedou lidé lépe pochopit, proč i na první pohled naprosto akademické disciplíny jako studium exotických jazyků, tropických druhů rostlin nebo antropologie mají ve skutečnosti praktický dopad i na chod naší republiky – protože vědci vlastně řeší migrační krizi přímo na místě,“ podotýká vedoucí Centra afrických studií Markéta Křížová.

Šéfka Centra afrických studií FF UK Markéta Křížová

Centrum afrických studií vzniklo 15. května 2019 a sdružuje odborníky a akademiky z celé České republiky, kteří se zabývají problematikou Afriky z nejrůznějších úhlů pohledu, od zoologie přes přírodovědu až po politologii či jazykovědu. Filozofická fakulta UK ho založila ve spolupráci s Fakultou humanitních studií UK, Pedagogickou fakultou UK, Přírodovědeckou fakultou UK, Fakultou tropického zemědělství České zemědělské univerzity v Praze, Přírodovědeckou fakultou Ostravské univerzity, Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity a s neziskovými organizacemi. Centrum bude koordinovat akce, projekty či konference z oblasti afrikanistiky a informovat o nich veřejnost.

Afrika je obrovská ekonomická hrozba, ale současně i příležitost. Konkrétně africké zemědělství má nesmírný potenciál. „Pokud by fungovalo, tak jak má, nasytí se z něj celá tamní populace, nastartuje se ekonomický růst a celý svět obohatí o zajímavé suroviny, jídelníček i kulturu. To je naše šance, s tím bychom jim uměli pomoci a také už na tom pracujeme,“ vysvětluje Vladimír Verner z Fakulty tropického zemědělství České zemědělské univerzity v Praze a zmiňuje projekt doktorandky Anny Maňourové, která se v Kamerunu zabývá výzkumem opomíjených či málo využívaných druhů původních rostlin.

Výhodou původních rostlin je, že se dokážou velice dobře přizpůsobit místním podmínkám – počasí i škůdcům. Nevýhodou ovšem představuje malý finanční výnos z jejich pěstování. „Přesto jsem přesvědčena, že se jejich existence a využití musí podporovat, protože jsou neuvěřitelně cenné. Od nepaměti jsou součástí tamní krajiny, poskytují živobytí malým zemědělcům a také obsahují mnoho nenahraditelných živin, ke kterým by se místní obyvatelé jinak nedostali. Například jedna z původních luštěnin, taková africká verze arašídů, obsahuje až dvacet pět procent proteinů,“ říká Anna Maňourová.

Někdy stačí zasít semínko a uvidíte malý zázrak, jako se stalo pracovníci humanitární organizace Člověk v tísni Tereze Hronové: „V rámci projektu rozvoje a podpory udržitelných forem zemědělství jsme v roce 2017 rozdali lidem v Zambii semínka několika druhů zeleniny a ukázali jim, jak s nimi mají pracovat, co z nich má ideálně vyrůst. O rok později mi vděčná paní ukazovala své políčko plné lilků a rajčat. Nejenže jimi dokázala насыtit rodinu, ale přebytky začala prodávat i na místním trhu. Nám to může připadat jako banalita, nicméně pro tamní obyvatele a konkrétně tuto paní je to pokrok ohromný a z dlouhodobého hlediska neuvěřitelně cenný,“ popisuje jeden ze svých největších osobních úspěchů.

Beseda s Terezou Hronovou (Člověk v tísni) a Andreou Lisou (Lékaři bez hranic)

Učitel je jedno z mála povolání, která místní obyvatelé znají. Pak ještě lékaře, policistu a zaměstnance humanitární organizace.

Smyslem pomoci není navozit potřebným tuny zboží ze zahraničí, ale ukázat jim, jak si opatřit vlastní. A nejde jen o potravu, ale třeba také lidské zdroje. „Ještě předtím, než vůbec odjedeme na misi, musíme přemýšlet nad tím, co po nás zůstane, až se zase vrátíme domů,“ vysvětluje Tereza Hronová, proč si vytipovávají domorodce, vzdělávají je a nabízejí jim práci. V praxi pak na jednoho zaměstnance humanitární organizace připadá až deset pracovníků z řad místních lidí. Když ho dobře vyberou a zaškolí, má z něho užitek celá vesnice. Bohužel to však platí i obráceně. Například postavit novou školu je k ničemu, pokud v ní nemá kdo učit a rodiče do ní odmítají své děti posílat, protože nevědí, k čemu by jim to bylo. Je-li ovšem učitel šikovný, naučí žáka během tří měsíců číst a psát. Rodiče vidí, že má smysl do vzdělání jejich potomka investovat a neposílat ho na pole. Ostatně učitel je jedno z mála povolání, která místní znají. Pak ještě lékaře, policistu a zaměstnance humanitární organizace.

„Jestli je něco společného většině obyvatelů Afriky, nebo alespoň lidem ze zemí, kde Člověk v tísni působí, je to nedostatek příležitostí. Fakt, že jim přijedeme pomoci, pracujeme v nevyhovujících, často nebezpečných a vždycky stresujících podmínkách, není

hrdinství. Je to naše práce, kterou jsme si zvolili. Oni si život tam nevybrali,“ shrnuje Hronová. Jediné, co mohou Afričanům vědci či humanitární pracovníci nabídnout, je jejich know-how. Ukázat jim, kudy může vést cesta k lepšímu životu. Po ní se ale už musejí vydat sami.

Zdroj: <https://iforum.cuni.cz/IFORUM-16511.html>